

Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän ryhmäpuhe 21.10.2025

Valtioneuvoston tulevaisuusselonteon ensimmäinen osa Strateginen toimintaympäristöanalyysi sekä skenaarioita vuoteen 2045

Kansanedustaja Timo Harakka

Arvoisa puhemies,

Kiitän lämpimästi pääministeriä, valtioneuvoston kansliaa ja jokaista ministeriötä tulevaisuusselonteon ykkösosasta, joka yhdessä eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan mietinnön kanssa muodostaa kansallisen kompassimme kohti vuotta 2045.

Tämä yhteinen ennakkointityömme on mittaamattoman arvokas, Suomen kansallisaarre. Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä on täysin sitoutunut edistämään ja voimistamaan tätä yhteistyötä – myös tulevaisuudessa.

Arvoisa puhemies,

Selonteossa on neljä skenaariota, erilaista maailma vuonna 2045. On selvää, että skenaarioista toivottavin on Yhteistyön maailma, jonka otsikkoon jo kiteytyy sosialidemokratian kaksi peruspilaria.

Maailmamme näyttää juuri nyt liukuvan kauas pois ilmaston ja luonnon suojelun, vastuullisen teknologian ja kansainvälisen kunnioituksen periaatteista, mutta sitä sinnikkäämmin Suomen kaltaisen maan sitä pitää tavoitella.

Toisessa ääripäässä on murenevan maailman skenaario: ilmaston kuumenemisen aiheuttama pysyvien kriisien ja konfliktien maailma. Se on suunta, jolta meidän ja kaikkien maiden on käännäyttävä pois.

Suomi on onnistunut monissa kestävyystavoitteissa, mutta kaikki meidän temutuksemme ja sheinauksemme kuormitus jää muiden maiden kannettavaksi. Meidän on lisättävä kansainvälistä oikeudenmukaisuutta. On lyhytnäköistä väistää vastuuta, joka tulee varmuudella vastaamme. On syytä toimia nyt.

Arvoisa puhemies

Ennakointi on nyt arvokkaampaa kuin ehkä koskaan. Puhutaan paljon varautumisesta – silloin on ymmärrettävä, mihin varautuu, mihin kaikkeen on varauduttava. Jotta meillä on kriisinsietokykyä, on tunnistettava kaikki mahdolliset kriisit, ja varsinkin mahdottomat.

Yhteiskuntamme ei onnistunut varautumaan Venäjän uhkaan, vaikka jo 20 vuotta sitten tulevaisuusvaliokunta laati ennusteen, jonka yksi skenaario – se jonka ei toivottu toteutuvan – toteutui. On ymmärrettävää, että uskottiin siihen, mitä toivottiin. Nyt on toisin. Siksi

meidän on pidettävä tämä asiakirja sekä tulevaisuusvaliokunnan raportit käden ulottuvilla – pahan päivän varalle, sillä paha päivä tulee.

Se ei tarkoita pelottelua tai toivottomuutta. Todellinen toivo on mahdollinen vain tosiasiat tunnistamalla, ei toiveajattelulla. Vain varautumalla voimme olla avoimia monille tulevaisuuksille, jotka vääjäämättä ylittävät tämän päivän käsityskykymme.

Arvoisa puhemies.

Olemme kuulleet, että tulevaisuusselonteon seuraava osa keskittyy nuorten tulevaisuuteen. Se on kiitettävää ja tavallaan itsestään selvää: heillehän tulevaisuus kuuluu. Nuoret ja lapset ovat jokaisen kansanedustajan varsinaisia toimeksiantajia.

Samalla kuitenkin pelkään, että kaikki nuorisoon liittyvä huolipuhe ja tsemppipuhe jää juuri sellaiseksi: siis puheeksi. Juhlapuheiksi, joita pidetään valmistujaisissa. Voisiko tulevien polvien oikeuksia ajaa voimakkaammin ja sitovammin jo tämän päivän päätöksenteossa?

Suomalainen tulevaisuustyö nauttii suurta mainetta. Mutta kuinka kauan?

Tulevaisuushaasteita ratkotaan muuallakin maailmassa. Walesissa on peräti säädetty laki tulevien polvien hyvinvoinnin huomioimisesta, joka velvoittaa kaikkia viranomaisia ja päättäjiä. Myös Alankomaissa, Irlannissa, Kanadassa, joitakin mainitakseni, kestävän tulevaisuuden tavoitteet, mittarit ja vaikutukset on esiteltävä budjeteissa ja lakiesityksissä.

Olisiko tulevien sukupolvien oikeudet siis kirjattava lakiin? Olisiko se toivon viesti tuleville sukupolville, että sitoudumme ajamaan heidän parastaan, ja seuraamme päätöstemme vaikutuksia yhtä tarkkaan tai jopa tarkemmin kuin vaihtotasetta ja vientitilastoja, emmekä jakele vain palkintoja tällä hetkellä äänekkäimmille äänestäjillemme?

Teemmekö Suomesta aivan aidosti maineemme veroisen esikuvan – joka ennakkointityöllä kasvattaa määrätietoisesti yhteiskunnallista luottamusta ja turvallisuutta? Jossa vuonna 2045 voimme olla ylpeitä, että edellisen polven päättäjät, moni meistä jo vanha ja sivuun siirtynyt, teki omana aikanaan kestäviä päätöksiä.

Vuonna 2045 ovat kukoistavimmasta kansalaisuudessaan tämän päivän teinit, joista kaksi tunnen varsin läheisesti. Mitä sanotte, kollegat? Teemmekö sukupolvisitoumuksen, joka vahvistaa tulevaisuusselonteon tarkoitusta ja antaa aikomuksillemme veloitteen vakavuuden?

Arvoisa puhemies,

Tulevaisuusvaliokunta ottaa kiitoksin vastaan tämän selonteon, jonka käsitteleminen on valiokunnan tärkein tehtävä ja kunnia-asia.